

## Annotatie commissie Zorg, Welzijn, Cultuur & Sport (ZWCS)

**Van:** drs. L.M. (Mark) Jongsma en Nicky Snoeij  
**Telefoon:** 010-2672559  
**E-mail:** m.jongsma@griffie.rotterdam.nl  
**Ons kenmerk:** 24bb001507

**Datum :** 14 maart 2024  
**Betreft :** Annotatie Stevige Start  
**Vergadering:** 20 maart 2024

### 1. Doel van de bespreking

Bespreken van de 6<sup>e</sup> voortgangsrapportage van het programma Stevige Start.

### 2. Geschiedenis

Het [actieprogramma Stevige Start \(16bb1642\)](#) is besproken in de commissie ZOCS van 25 mei 2016. De raad heeft eerder 5 voortgangsrapportages ontvangen te weten [17bb9688](#), [18bb10043](#), [19bb24719](#) en [21bb2991](#) en deze zijn allen besproken in de in de vorige raadsperiodes vigerende Commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport (ZOCS). De vijfde voortgangsrapportage ([23bb001243](#)) is besproken in de [commissievergadering van 17 mei 2023](#).

Stevige Start zet zich met partners vanuit verschillende domeinen in om kansenongelijkheid te voorkomen en elk kind zoveel mogelijk de kans te bieden zich goed en gezond te ontwikkelen. Het actieprogramma 'Stevige Start' richt zich op de doelgroep -9 maanden tot 4 jaar.

Jaarlijks worden in Rotterdam tussen de 7500 en 8000 baby's geboren. Helaas maken niet alle kinderen een goede start. Het belang van een stevige start voor en tijdens de zwangerschap en in het eerste levensjaar is groot. Schade die ontstaat in de eerste levensfase, waarin de grootste ontwikkeling plaatsvindt in de hersenen en de organen, is later niet of maar moeilijk in te halen. Daarnaast vergroot dit gezondheidsverschillen binnen Rotterdam.

### 3. Te bespreken stukken

- Collegebrief over voortgangsrapportage Stevige Start 2023 ([24bb001207](#))

### 4. Aandachtspunten

#### *Ontwikkeling geboortecijfers*

Voor het eerst sinds 15 jaar dalen de babysterfte en het aantal vroeggeboortes niet en lijkt sprake van een lichte stijging in deze cijfers. Dit is onverwacht aangezien er sinds de start van de samenwerking in 2008 de trend daalde van kinderen die te vroeg of met een te laag geboortegewicht geboren werden. Landelijk lijkt er ook een stagnatie in de ingezette trend te komen. Het college heeft het Erasmus MC gevraagd in 2024 analyses te doen om meer zicht te krijgen op de factoren die deze trend beïnvloeden.

U kunt vragen wanneer deze informatie te verwachten is?

#### *Inzet in de preconceptiefase*

Hulpverleners van de aangesloten organisaties (o.a. psychiatrie, maatschappelijke opvang, Centrum voor Jeugd en Gezin) en het 'Nu Niet Zwanger' team van de GGD voeren gesprekken met cliënten in kwetsbare omstandigheden over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie volgens de bewezen effectieve methodiek Nu Niet Zwanger. In oktober 2023 is het convenant voor Nu Niet Zwanger met 27 organisaties (opnieuw) getekend.

#### *Inzet tijdens de eerste 1000 dagen*

Sinds vorig jaar zijn gemeenten wettelijk verplicht om iedere zwangere in een kwetsbare situatie een zwangerschapsgesprek aan te bieden. Het zwangerschapsgesprek wordt in Rotterdam vooral ingezet om de stap naar de zorg die het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) na de geboorte biedt voor de ouders te verkleinen. Vorig jaar bleek dat lang niet alle zwangeren al tijdens de zwangerschap behoefte hebben aan een dergelijk gesprek. Dit komt waarschijnlijk doordat de toeleiding van deze zwangeren in Rotterdam goed georganiseerd is: Velen van hen zijn al in zorg bij Moeders van Rotterdam of Voorzorg. Dit jaar is extra actie ingezet om het aantal gesprekken te verhogen: De Voorzorgverpleegkundigen en coaches van Moeders van Rotterdam spannen zich in om zwangeren goed te informeren over het zwangerschapsgesprek.

#### *Centering Pregnancy*

Het aantal deelnemers neemt toe, deelname van zwangeren in kwetsbare omstandigheden lukt nog niet in alle praktijken goed.

#### *Signalering*

De coalitie Stevige Start wil bereiken dat geboortezorgprofessionals zo vroeg mogelijk in de zwangerschap signaleren of er sociale problemen spelen die stress kunnen veroorzaken. Hiervoor heeft het Erasmus MC het signaleringsinstrument (R4U) verbeterd. Het proces om het aangepaste signaleringsinstrument in de informatiesystemen van ziekenhuizen en verloskundigen-praktijken te krijgen verloopt moeizaam. Dit heeft er mede voor gezorgd dat een brede implementatie in de praktijk in 2023 nog niet goed van de grond is gekomen. Bij de ziekenhuizen is er nu een doorbraak waardoor begin 2024 de R4U voor de professionals daar beschikbaar komt via hun digitale dossiers. Voor de praktijken Verloskunde is dit nog niet het geval.

U kunt vragen wanneer dit wel het geval is/wordt voor de praktijken Verloskunde?

Wanneer geboortezorgprofessionals kwetsbare omstandigheden signaleren, melden zij ouders aan bij het aanmeldpunt Moeders van Rotterdam.

#### *Moeders van Rotterdam*

"Moeders van Rotterdam" (MvR) is in 2022 geïmplementeerd in de wijkteams en was in 2022 ook actief in de begeleiding van Oekraïense zwangeren. De ondersteuning is bedoeld voor zwangeren in kwetsbare omstandigheden. De ondersteuning duurt gemiddeld 41 weken (exclusief nazorg), deze kan doorlopen tot het kind 2 jaar is. Het Erasmus MC voerde van 2016-2022 onderzoek uit om de aanpak van Moeders van Rotterdam te evalueren. Over de uitkomsten van dit onderzoek en de uitgevoerde evaluatie bent u separaat geïnformeerd (wethoudersbrief [23bb008742](#)). Afgesproken

is dat MvR zwangeren vanuit de wijkteams ondersteuning blijven bieden en dat de aanpak doorontwikkeld wordt in het licht van Bestuurs Opdracht Zorg.

#### *Ondersteuning en hulp*

Veel (aanstaande) ouders maken gebruik van geboden ondersteuning. Soms stopt een (aanstaande) ouder eerder met een ondersteuning die een langere periode duurt. Aandachtspunt voor de toekomst is om te achterhalen of dat is omdat het doel bereikt is of dat de interventie onvoldoende aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van de ouder. Opvallend is dat het aantal ingezette babystartpakketten sterk toeneemt.

#### *Kraamzorg*

Een zorgelijke ontwikkeling is dat de kraamzorgorganisaties onvoldoende kraamzorg kunnen bieden. Door continuïteits- en capaciteitsproblemen staat de kraamzorgsector ernstig onder druk. Dit is een landelijk probleem, in Rotterdam is het extra urgent door de grote populatie kwetsbare gezinnen in Rotterdam. De brancheorganisatie (BO) Geboortezorg en Zorgverzekeraars Nederland hebben in 2023 een convenant getekend dat ervoor moet zorgen dat de kraamzorg op de korte en lang termijn gegarandeerd blijft.

#### *Plannen voor de toekomst*

De coalitie Stevige Start heeft een werkagenda voor 2023-2026 opgesteld om de invulling uit te werken voor Rotterdam van het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

In de werkagenda heeft de coalitie twee hoofdresultaten gekozen:

1. Het aantal aanmeldingen bij het aanmeldpunt Moeders van Rotterdam is in 2026 toegenomen met 10% t.o.v. 2022.
2. Het bereik van interventies voor ondersteuning en hulp van (potentieel) kwetsbare (aanstaande) ouders gericht op opvoedvaardigheden, gehechtheid, sociale steun en preventie van kindermishandeling/huiselijk geweld is in 2026 met 10% gestegen t.o.v. 2022.

De gemeente Rotterdam krijgt middelen van het Rijk om deze GALA-doelen te realiseren.

### **5. Financiële en juridische consequenties**

Stichting de Verre Bergen betaalde t/m 2021 voor een groot deel de kosten van het programma. Sinds 2022 is het programma geïmplementeerd in de wijkteams en worden de kosten voor gemeente gedekt binnen de staande begroting.

U kunt vragen wat de exacte beschikbare middelen hiervoor zijn binnen de begroting van de gemeente en hoeveel de extra structurele rijksmiddelen bedragen voor de uitvoering van de verplichte zwangerschapsgesprekken?

Voor de uitvoering van de extra inzet in het kader van het GALA zijn er extra Rijksmiddelen toegekend:

|              |               |           |
|--------------|---------------|-----------|
| 2024 en 2025 | Rijksbijdrage | € 686.918 |
| 2026         | Rijksbijdrage | € 858.269 |

## **6. Achtergrondinformatie**

[MvR voor professionals | Rotterdam.nl](#)

[Moeders van Rotterdam - Stichting De Verre Bergen Rotterdam](#)

## **7. Verdere procedure**

Raadsbehandeling is niet voorzien. Desgewenst kunt u een 2-minutendebat aanvragen voor de raadsvergadering van 11 april 2024.